

V Bruseli 1. októbra 2025
(OR. en)

13236/25

SOC 624
GENDER 176
ANTIDISCRIM 85
FREMP 250
JAI 1314

POZNÁMKA

Od:	Predsedníctvo
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Boj proti nenávisti voči LGBTIQ osobám, ich diskriminácii a násiliu na nich – <i>výmena názorov</i>

Delegáciám v prílohe zasielame orientačnú poznámku predsedníctva na uvedenú tému na účely výmeny názorov na zasadnutí Rady (EPSCO) 17. októbra 2025.

Boj proti nenávisti voči LGBTIQ osobám, ich diskriminácii a násiliu na nich

Úvod

Lesby, geovia, bisexuálne, transrodové, intersexuálne, queer a iné osoby sexuálnej a rodovej menšiny (LGBTIQ) naďalej čelia diskriminácii a obťažovaniu v celej EÚ napriek existujúcim legislatívnym rámcom, lepšiemu politickému povedomiu a rôznym iniciatívam prijatým na podporu rovnakého zaobchádzania v tejto oblasti. Táto pretrvávajúca výzva oslabuje účinné uplatňovanie základných práv a zásad nediskriminácie a rovnakej účasti všetkých jednotlivcov na spoločenskom a hospodárskom živote.

Zo štúdií vyplýva, že zmysluplný pokrok možno dosiahnuť tam, kde je prítomný politický záväzok a povedomie. Od roku 2019 sa v EÚ zaznamenal nárast počtu LGBTIQ osôb, ktoré žijú otvorene bez toho, aby skrývali svoju sexuálnu orientáciu. LGBTIQ osoby napríklad uvádzajú, že sa cítia bezpečnejšie, keď sa na verejnosti držia za ruky so svojimi partnermi, a že majú pocit, že školy riešia otázky LGBTIQ osôb pozitívnejšie než predtým¹.

Hoci tento vývoj predstavuje významný pokrok, celkový obraz o dobrých životných podmienkach LGBTIQ osôb je naďalej hlboko znepokojivý. Podľa tretieho kola prieskumu EÚ týkajúceho sa LGBTIQ osôb, ktorý uskutočnila Agentúra EÚ pre základné práva (FRA), zaznamenali LGBTIQ osoby výrazný nárast násilia motivovaného nenávisťou, šikanovania a diskriminácie, pričom transrodové a intersexuálne osoby sú týmto javom zasiahnuté neúmerne².

V EÚ sme naďalej svedkami incidentov namierených proti LGBTIQ osobám vrátane verbálnych útokov, fyzického násilia, nenávisťných prejavov a homofóbneho zastrašovania na pokojných zhromaždeniach v bezpečných verejných priestoroch, a to aj v súvislosti s verejnými podujatiami a demonštráciami³.

¹ Agentúra Európskej únie pre základné práva (2024). *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges*. (Rovnosť LGBTIQ osôb na rázcestí: pokrok a výzvy). Viedeň: FRA.

² Tamže, Agentúra Európskej únie pre základné práva, 2025. *Being intersex in the EU* (Byť intersexuálnou osobou v EÚ). Viedeň: FRA.

³ *LGBTIQ Equality at a Crossroads: Progress and Challenges*. (Rovnosť LGBTIQ osôb na rázcestí: pokrok a výzvy).

Okrem toho viac ako tretina LGBTIQ osôb uviedla, že bola diskriminovaná v kľúčových oblastiach, ako je zamestnanie, bývanie a prístup k iným službám dostupným verejnosti⁴. Napriek tomu je počet podnetov adresovaných orgánom zodpovedným za rovnosť naďalej nízky, čo poukazuje na pretrvávajúce prekážky, pokiaľ ide o spravodlivosť a nápravu⁵.

Pretrvávajúca diskriminácia a zvýšené obťažovanie a násilie predstavujú vážne ohrozenie bezpečnosti a základných práv LGBTIQ osôb.

Dôsledky násilia a diskriminácie sú závažné a ďalekosiahle; viac ako tretina LGBTIQ osôb uvažovala v minulom roku o samovražde, pričom u mladých ľudí, transrodových, nebinárnych a rodovo nekonformných ľudí je väčšia pravdepodobnosť samovraždy než u zvyšku obyvateľstva⁶. V roku 2023 bolo 67 % LGBTIQ osôb vystavených šikanovaniu, vyhrážkam a urážkam z dôvodu svojej sexuálnej orientácie alebo identity⁷.

Dotknuté zásady

Zásady rovnosti a nediskriminácie sú zakotvené v zmluvách a v Charte základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“).

V článku 21 charty sa výslovne zakazuje akákoľvek diskriminácia založená na širokom spektre dôvodov vrátane pohlavia a sexuálnej orientácie: *„Zakazuje sa akákoľvek diskriminácia najmä z dôvodu pohlavia, rasy, farby pleti, etnického alebo sociálneho pôvodu, genetických vlastností, jazyka, náboženstva alebo viery, politického alebo iného zmýšľania, príslušnosti k národnostnej menšine, majetku, narodenia, zdravotného postihnutia, veku alebo sexuálnej orientácie.“*

V článkoch 8 a 10 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa stanovuje, že Únia sa vo všetkých svojich činnostiach zameriava na odstránenie nerovností a pri vymedzovaní a uskutočňovaní svojich politík a činností sa zameriava na boj proti diskriminácii, a to aj z dôvodu pohlavia a sexuálnej orientácie, a článkom 19 ZFEÚ sa Rada oprávňuje prijať opatrenia na boj proti diskriminácii na základe uvedených dôvodov.

⁴ Tamže.

⁵ Tamže.

⁶ Tamže.

⁷ Tamže.

Kľúčový moment

Európska komisia prijala v roku 2020 vôbec prvú stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2020 – 2025, v ktorej sa kombinuje súbor cielených opatrení na posilnenie rovnosti LGBTIQ osôb so začlenením rovnosti LGBTIQ osôb do všetkých politík, právnych predpisov a programov financovania EÚ. Táto stratégia tiež pomáha posilniť postavenie LGBTIQ osôb a spojiť členské štáty a zainteresované strany v spoločnom úsilí o účinné riešenie rovnosti týchto osôb.

Rok 2025 je rozhodujúcim momentom pre presadzovanie práv LGBTIQ osôb v EÚ. Európska komisia spúšťa novú stratégiu pre rovnosť LGBTIQ osôb na roky 2026 – 2030, ktorou sa stanoví rámec pre budúce činnosti v EÚ.

Skúsenosti každého členského štátu sú cenným prínosom pre konštruktívny dialóg o tom, ako môžu inštitúcie EÚ a členské štáty presadzovať práva a rovnaké príležitosti LGBTIQ osôb a ako prekonať diskrimináciu a násilie voči týmto skupinám.

V tejto súvislosti sa ministri vyzývajú, aby viedli diskusiu o smerovaní na základe týchto otázok:

- 1. Aké osvedčené postupy sa vo vašom členskom štáte osvedčili v boji proti diskriminácii a násiliu voči LGBTIQ osobám?*
- 2. Aké ďalšie opatrenia by sa mohli prijať na úrovni EÚ, aby sa zabezpečilo, že LGBTIQ osoby a rodiny môžu žiť slobodne a otvorene, a to aj cezhranične, bez diskriminácie a násillia?*